

Blogi: Onko globalisaation vastustuksen kasvu uhka maailmantaloudelle?

5.10.2016 – Blogi

KIRJOITTAJA

Olli-Pekka Lehmussaari

Johtava neuvonantaja

Maailmantalouden kasvu jatkuu heiveröisenä, mikäli Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) eilen julkistettuun uuteen ennusteeseen on uskominen. Entisaikojen kasvuluvut vaikuttavat olevan historiaa. Kasvu jääkin jo viidettä vuotta peräkkäin selvästi alle sen, mihin totuttiin finanssikriisiä edeltävinä vuosina 1998–2007.

Aikaisempien vuosien tapaan valuuttarahaston raportti antaa kattavan kuvan maailmantalouden kehitysnäkymistä. Tärkeää on huomata, että raportissa IMF on erityisen huolissaan sisäänpäin kääntyneen politiikan suosion kasvusta ja lisääntyneestä protektionismista. Yhdessä ne muodostavat uhkan maailmantalouden elpymiselle. Huomio kiinnittyy myös globalisaatiosta saatujen hyötyjen epätasaiseen jakaantumiseen. Maailmankaupan edistäminen kun on yksi valuuttarahaston päätehtävistä.

Tänä vuonna maailmantalouden kasvun ennustetaan olevan reilut 3 %, kun se kriisiä edeltävinä vuosina oli selvästi yli 4 %. Kasvunäkymät ensi vuodelle ovat vain hiukan paremmat.

Kasvunäkymät eri puolilla maailmaa vaihtelevat suuresti. IMF piirtää kuvan maailmantaloudesta, jossa nousevien ja kehittyvien maiden talouskasvu jopa kiihtyy hienoisesti, mutta kehittyneiden talouksien kasvunäkymät ovat heiveröisiä.

Aikaisempien vuosien tapaan kasvun lähteet ovat edelleen Aasian nousevissa talouksissa. Kehittyneistä maista ei ole kasvun moottoreiksi. Nousevat taloudet vastaavat peräti kahdesta kolmasosasta maailmantalouden kasvusta. Kouriintuntuva on, että Kiinan osuus kasvun lisäyksestä on peräti reilut 30 prosenttia. On kuitenkin selvää, että kasvun keskittyminen harvoille hartioille on pitkässä juoksussa merkittävä riski koko maailmantalouden kehitykselle.

Myös maailmankaupan kasvu on puhditonta. IMF arvioi maailmankaupan kasvavan reilut 2 % tänä vuonna. Tämä on vaatimaton luku. Vuosina 1998–2007 maailmankauppa kasvoi keskimäärin vajaat 7 %.

Maailmankaupan kehitys on ollut monella tavalla poikkeuksellista. Asiasta on tehty

paljon syväluotaavaa tutkimusta, mutta hidastumisen taustalla olevia voimia ei toistaiseksi täysin ymmärretä. Valuuttarahaston oman analyysin mukaan suurin yksittäinen tekijä ilmiölle on maailmanlaajuinen investointilama. Lisääntynyt protektionismi on myös ollut omiaan painamaan maailmankaupan kasvua.

IMF:n mukaan nousevien talouksien talousnäkymät ovat vakaalla pohjalla, jopa hienoisessa nousussa. Kasvun odotetaan yltävän reippaaseen neljään prosenttiin vuosina 2016–2017. Tällä on merkitystä, sillä noin 85 prosentilla maailman väestöstä on koti näissä maissa. Kasvu on kovimmillaan Aasian nousevissa talouksissa, noin 6,5 prosentin tuntumassa.

Tärkeää on huomata, että valuuttarahasto on pitänyt Kiinan kasvuennusteen tälle ja ensi vuodelle käytännössä ennallaan noin 6,5 prosentissa. Kiinan talouden rakenteen muuttuminen on ollut suuri haaste politiikan tekijöille. Kiinan rooli maailmantalouden dynamona jatkuu myös keskipitkällä aikavälillä, arvioi IMF. Aasian maiden kirkas valopilkku on Intia. Valuuttarahaston mukaan tänä ja ensi vuonna Intian talouden kasvu yltää reiluun 7,5 prosenttiin

Valuuttarahasto arvioi, että Latinalaisen Amerikan kasvunäkymät ovat kohentuneet hienoisesti. Alueen talouksien alamäki näyttäisi pysähtyvän, ja ensi vuodeksi ennustetaan sievoista 1,5 prosentin kasvua. Keskeinen tekijä kehityksessä on se, että Brasilian talouden syöksy näyttäisi kääntyvän.

Ikävää on, että Saharan eteläpuolisen Afrikan pitkään jatkunut kasvukausi hiipuu tuntuvasti. Ennen finanssikriisiä, kun raaka-aineiden hinnat olivat poikkeuksellisen korkeita, kasvu oli reippaassa 5 prosentin vauhdissa useita vuosia. Nyt valuuttarahasto ennustaa kuluvan vuoden talouskasvun olevan noin 1,5 %. Aluetta piinaa raaka-aineiden ja öljyn hinnan lasku sekä Kiinan talouden aikaisempia vuosia heikompi kasvu. Synkäksi asian tekee se, että tulot asukasta kohti supistuvat alueella.

Yksityisen kulutuksen pirteydestä ja työmarkkinoiden positiivisesta kehityksestä huolimatta IMF on korjannut Yhdysvaltojen talousennustetta alaspäin viime keväästä. Tänä vuonna talouden ennustetaan kasvavan vaatimattomat 1,6 %. Kasvua painavat vahvana pysynyt dollari ja heikko investointikysyntä. Maailmantalouden kasvun moottoriksi Yhdysvalloista ei ole.

Euroalueen kasvunäkymät ovat kohtalaiset, tänä vuonna 1,7 % ja ensi vuonna hiukan vähemmän. Kasvu on saanut voimaa kevyistä rahoitusoloista, lievästä finanssipoliittisesta elvytyksestä ja matalahkona pysyneestä öljyn hinnasta. Japanin talouden kasvunäkymät ovat edelleen vaisut.

Maailmantalouden kasvuympäristöön liittyy useita uhkakuvia. IMF korostaa, että Kiinan talouden rakenteen tasapainoinen ja maltillisesti etenevä muutos investointipainotteisesta kulutuspainotteiseen kasvuun on kaikkien etu, koska Kiinan kasvukontribuutio maailmantalouden kasvuun on jättimäinen. Myös voimakkaat pääomanliikkeet voivat syöstä herkkiä nousevia talouksia vaikeisiin ongelmiin. Lisäksi IMF nostaa esille riskit, jotka liittyvät geopolitiikkaan, terrorismiin ja epidemioihin.

Valuuttarahaston kenties tärkein sanoma koskee maailmantalouden avoimuutta.

Lisääntynyt poliittinen eripura, joka koskee työvoiman liikkuvuutta ja maahanmuuttoa, on ravistellut perinteisiä rakenteita monissa maissa ja ruokkinut globalisaation vastaisuutta. Näkyvimpinä esimerkkeinä voidaan pitää Ison-Britannian päätöstä irtaantua Euroopan Unionista ja Yhdysvaltojen presidentinvaalien kampanjateemoja.

IMF on aina korostanut avoimen maailmantalouden merkitystä hyvinvoinnin lisäämisen kasvualustana. Viime vuosikymmenien varrella globalisaation avulla saadut mittavat hyödyt ovat kiistattomia. Poliittisen vastarinnan myötä valuuttarahasto on myös nostanut esille haasteet globalisaation ja teknologian kehityksen hedelmien epätasaisesta jakautumisesta. Globalisaatio ei ole luonut kasvua kaikille.

Globalisaation vastustajien vaikutusvallan kasvu on omiaan lisäämään paineita protektionismin lisääntymiseen ja vapaakaupan etenemisen hidastamiseen. Tätä kehitystä IMF pitää myrkkynä hyvinvoinnin kasvulle.

Avainsanat

[maailmankauppa](#), [maailmantalous](#), [IMF](#)